

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Emergensen af den tredje sektor i Danmark

Birgit V. Lindberg, Ph.D. stipendiat
Copenhagen Business School
Institut for Ledelse, Politik og Filosofi

Copenhagen
Business School
HANDELSHØJSKOLEN

Disposition

- Introduktion
- Uafhængighedsstrategier i Frivillige organisationer (mit Ph.D. projekt)
- Emergenzen af den Tredje sektor i Danmark (1980 – 2007)

Præsentation/Baggrund

- Cand.Merc. (fil) (FLØK), CBS
- Administrativ assistent og forskningsassistent på LPF
- Ph.D. Projektet er en del af SSF finansieret Projekt om “Velfærdsledelse”
- Frivillig i Kirkens Korshær siden 1997

Uafhængighedsstrategier i frivillige organisationer:

- Hovedspørgsmålet er, hvordan en frivillig organisation bevarer sin integritet og uafhængighed i forhold til dens "sag", når den samtidig skal fungere på et velfærdsmarked, med de vilkår for udbud og efterspørgsel, der traditionelt kendetegner et marked, og når organisationen må indgå i forskellige forhandlingsnetværk for at få indflydelse på udviklingen?

“Hvad” og “Hvordan”

- Hvad: Non-profit organisationer der leverer ”velfærdsservice” (frivilligt socialt arbejde) (og deres institutioner) i Danmark (Objekt i det empiriske felt)
- Hvordan: Anden ordens iagttagelse, - hovedsageligt inspireret af Foucault`s diskurs analyse og Niklas Luhmann´s teori om Sociale Systemer (teoretisk tilgang)

Game Plan

- Projekt i 2 hoveddele

1. Emergenzen af den tredje sektor (i Danmark)

- En diskursanalyse af hvordan sektoren emergerer som en særlig sektor, med særlige kendetegn etc. (1980-2007)

2. Case studier

- Studier af konkrete organisationer og deres uafhængighedsstrategier

Del 1: Emergenzen af den 3. sektor i Danmark (1)

- Hvorfor er denne del overhovedet nødvendig (væsentlig)?
- Organisationerne ser sig selv som en del af denne sektor
- Og det gør det politiske system også
- ...og forskningen
- Men ideen om den tredje sektor som en særlig sektor (med særlige kendetegn), er forholdsvis ny. Ved at spørge *til* kategorien, i stedet for *fra* – kan vi iagttage “den anden historie”.

Del 1: Emergenzen af den 3. sektor i Danmark (2)

Groft skitseret i 3 dele :

- **1980-1992:** Den Polititiske konstruktion af et "nyt" felt (hovedproblematikken er et styringsproblem: Hvordan adressere og styre et felt uden centrum?)
- **1992-1999:** Stabilisering af feltet som en særlig sektor (sker først når organisationerne i feltet begynder at genkende sig selv som medlemmer af en særlig sektor)
- **2000 - :** Det socialpolitiske paradoks og problematikker om uafhængighed.

Udgangspunkt

- Socialpolitik i Danmark (1891 “Fattigloven”)
- Steincke´s Social-Reform (1933)
- Den Skandinaviske velfærdsstat emergerer efter 2. verdenskrig
- Når sit højdepunkt med “Bistandsloven” i 1976 – der kan iagttages som det tætteste man kan komme på ideen om “Planlægningsstaten” (Socialt ingeniørarbejde).

1980 - 1992

Situationen:

- ”Socialpolitikken har i flere år stået i centrum for den politisk-ideologiske debat i Danmark. Fremskridtspartiet udtaler højt, hvad de borgerlige tidligere kun hviskede mere diskret: At samfundet plages af sociale nassere, bureaukrati, en velbjerget kaste af socialarbejdere. Mistænkeliggørelsen fra højrefløjen er et ubehageligt akkompagnement til den krise, der faktisk gør det stadig sværere at få det sociale hjælpeapparat til at fungere. Eller til at fungere tilfredsstillende. Folk er sure på det. Og som om det hele ikke var nok, har landets socialminister, Ritt Bjerregaard, givet debatten ekstra næring ved at sætte spørgsmålstegn ved værdien af det professionelle sociale arbejde.”
(Socialrådgiveren 7/81)

1980 – 1992

”Krise og privatisering”

- Ritt Bjerregaard foreslår at man skal inddrage det lokale og nære miljø når det handler om at løse sociale problemer – et forslag der ikke bliver modtaget med voldsom begejstring!
- 1982 Ny borgerlig regering – temaet om “privatisering” bliver sat på dagsordenen
- 1983 Palle Simonsen (ny Socialminister) udpeger “Kontaktudvalget til de frivillige organisationer og sociale netværk i øvrigt”
- Eksperter vs. frivillige, Rødstrømpebevægelsen, Det sociale ansvar... - (ophedet) debat om, hvad: “det gode sociale arbejde” betyder og ideen om privatisering
- Sen 80´erne – SUM (Sociale Udviklings Midler) og sociale eksperimenter

Hovedproblemer i 80'erne

- Hvordan adressere et felt der nærmest ikke eksisterer (længere), som ikke er organiseret og som ikke har et centrum?
- Hvordan styre (politisk) udenfor det politiske system?
- “Drømmen om civil-samfundet” (“Forsøgsstrategien”)

1992 - 2000

Kontaktudvalget bliver til et permanent udvalg: "Kontaktudvalget til det frivillige sociale arbejde" (nyt navn i 1989)

- "Jeg ser Kontaktudvalget som det frivillige sociale arbejdes politiske organ. Nok har vi flere af de store særorganisationer, der ikke er bange for at melde politisk ud, og sådan skal det også være. Men de tværgående, fælles problemstillinger må Kontaktudvalget tage på sig. Det har i hvert fald været udvalgets bestræbelse i de forgangne 8 år." (Henning Muff, Formand, i årsrapporten 1991)

1992 – 2000

Konstituering og nye institutioner

- 1992 – Center for frivilligt socialt arbejde (forskning, viden, innovation og informationscenter)
- Midlerne til sociale eksperimenter bliver mere målrettede (Puljepolitikken)
- Mange nye frivillige organisationer opstår
- Den tredje sektor - en sektor med særlige karakteristika (selvom det stadig diskuteres hvilke) – fødes, - semantisk
- 1998 – ny social reform (Lov om social service): I hvilken kommunerne forpligtes til at støtte og arbejde sammen med de frivillige sociale organisationer.

1992 - 2000

- Det politiske forsøg på at konstruere et særligt felt, lykkes først i det øjeblik organisationerne tager rollen på sig – og lever op til de forventninger der ligger i rollen!
- De fleste frivillige organisationer er fuldstændig afhængige af politisk velvilje og dermed offentlige ressourcer (penge)
- Partnerskaber og samarbejde

2000 –

Det socialpolitiske paradoks og uafhængigheds-problematikker

- ” Det frivillige sociale engagement i dag er truet af bl.a. den offentlige sektor, der kræver mere og mere kontrol. Det er en uheldig udvikling, der bør vendes, hvis ikke en stor portion viden og erfaring skal gå **tabt**” (Lars Rahbek, KFUM’s sociale arbejde, kronikken i Kristeligt Dagblad 1. juni 2004)

2000 – *Det Socialpolitiske paradoks*

- Ideen med "den tredje sektor" var tænkt som en måde hvorpå man kunne lave socialt arbejde der ikke havde restriktioner i form af regler og reguleringer (Ja, okay – og så en idé om, at man nok kunne spare lidt penge) – men det frivillige arbejde er ikke gratis!! – og når man bruger skatteydernes penge, må det politiske system vide *hvad* de bruges på – og om det arbejde virker og er effektivt (virker det – og hvordan?) – hvilket betyder regler og reguleringer (restriktioner, evalueringer, målinger etc. af metoder, organisationen og ledelsen/styringen)

2000 – *Uafhængigheds-problematikker*

- 2001 – ISOBRO (Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation)
- Meget professionelle ”frivillige” organisationer, Nye værktøjer for ledelse, Rapporter og sociale teknologier til kvalitetsmåling
- Uafhængighedsstrategier??

Om metoden....

- Bare ved at skitsere den grove historie i projektet, har I sandsynligvis bemærket nogle ting vedr. Ideen om 2. ordens iagttagelsen (?)
- Iagttagelse af iagttagelser – hvilket (når man er heldig) fortæller “den anden historie”.
- Forskellen er, at i stedet for at spørge *fra* (de selvfølgelige) kategorier, spørger jeg *til* disse selvfølgeligheder (f.eks. Spørger jeg til konstruktionen af “den tredje sektor”)

Spørgsmål:

- Hvorfor er det vigtigt, at fortælle denne "anden historie"
- Eller man kunne spørge; er det det (vigtigt altså)?
- Indikation på væsentlighed: Mail fra Socialministeriet – nyt punkt på program til konference

.....

- Diagnosticerende
- Og den diagnose man stiller, har betydning for behandlingen
- Mao. Den måde man ser verden på, har betydning for hvad man ser..